

Engelsk og fremmedspråk i Samordna opptak 2025

Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen – Notat 04/2025

I dette notatet ser vi på situasjonen for engelsk og fremmedspråk i høyere utdanning i 2025. Dette gjør vi med utgangspunkt i søkerens førstevalg som de har oppgitt når de har søkt studieplass gjennom Samordna opptak.¹ Vi anser søkerens førstevalg som en god indikator på interessen for engelsk og fremmedspråk.

Studier og emner som har lokalt opptak, blir ikke redegjort for i dette notatet.

Engelsk står fast på timeplanen både i grunnskolen og i videregående opplæring, og en lang rekke universiteter og høyskoler har engelsk i studiekatalogen – både som disiplin-fag og som fag i lærerutdanningen. Antall studenter som har engelsk som førstevalg i Samordna opptak ligger på rundt 1200 både i 2025 og i 2024. I tillegg kommer rundt 300 studenter som ønsker å bli engelsklærer-/lektor. Samlet utgjør dette litt over 1 % av den totale søkermassen på rundt 142 000 enkeltpersoner. I realiteten er andelen noe høyere da de fleste grunnskolelærerstudenter velger fag etter at de har blitt tatt opp på studiet, ikke allerede når de søker. I tillegg kommer lærer-/lektorstudenter som velger engelsk som sitt fag nr. 2 eller 3 samt andre studier hvor engelsk inngår som fag.

Interessen for å studere engelsk har avtatt til tross for språkets sterke posisjon som *lingua franca*. I 2021 var det rundt 1700 søkere som hadde engelskstudier som førsteprioritet, i tillegg til rundt 400 søkere til engelsklærerutdanningen. Nedgangen i lærerutdanningen er spesielt tydelig på lektorprogrammene i Bergen (41 søkere i 2021, 77 i 2022 – 30 i 2025) og Oslo (75 søkere i 2021, 105 i 2022 – 50 i 2025).

Det er påfallende at engelsk er mest attraktivt som årsstudium. Høgskolen i Østfold sitt digitale årsstudium har flest søkere (176), fulgt av det fysiske tilbudet ved Universitetet i Oslo (130) og årsstudiet ved Høgskulen på Vestlandet i Sogndal, som ble gjort om til et digitalt tilbud i 2024. Sistnevnte studium har økt fra ni søkere i 2023 til hele 126 søkere i 2025.

Fransk, spansk og tysk er de tre store fremmedspråkene i skolen etter engelsk. Spansk er mest valgt blant elever, og også som studium er spansk størst. I år er det ca. 1100 søkere – altså under 1 % av søkermassen – som har oppgitt fransk, spansk eller tysk som førstevalg. Dette tallet inkluderer søkere til lektorprogrammene i Bergen, Oslo og Trondheim, hvor søkere oppgir om de ønsker fremmedspråk allerede før de starter. Spansk har 526 søkere i

¹ <https://rapport-dv.uhad.no/t/SO-datavarehus/views/Skertallfordeltpstudiertiluniversitetoghskole2021-2025/Skertall?%3Aembed=y&%3AisGuestRedirectFromVizportal=y>

2025, fransk 332 og tysk 198. I tillegg kommer 23 søkere til lektorprogrammet med fremmedspråk i Oslo.

Fordelingen på de tre språkene stemmer godt overens med antall elever som har fransk, spansk eller tysk som programfag på nivå III i Vg3. Også her er fransk større enn tysk, selv om det er dobbelt så mange tysk- som franskelever i ungdomsskolen og på Vg1/2. En mulig konsekvens av dette er at skoler enklere får tak i nye fransk- og spansk enn tysklærere når de skal erstatte fremmedspråklærere som går av med pensjon.

Antall søkere til fransk, spansk og tysk er lavere i år sammenliknet med 2021, da det var rundt 1400 søkere som hadde disse språkene som førsteprioritet. Det har likevel siden 2022 vært forholdsvis stabile tall for fransk (i overkant av 300 søkere) og tysk (i underkant av 200 søkere). Spansk hadde en merkbar økning i 2024 (fra 445 til 570 søkere), dette bl.a. takket være etableringen av et nytt, digitalt tilbud ved USN.

I likhet med engelsk er det påfallende at digitale og årsstudier trekker flest studenter, BA- og MA-program skårer dårlig. Det er særlig to UH-institusjoner som fremstår som attraktive for søkere: HiØ, som har en digital språkportfolio, og UiO, som betjener en innbyggertett region med et fysisk fremmedspråktilbud som også inngår i lektorprogrammet. Universitetet i Sørøst-Norge er en viktig aktør innen spansk, men tilbyr ikke andre fremmedspråk.

	2021	2022	2023	2024	2025
Engelsk	2127	1832	1582	1509	1507
Fransk	446	351	355	352	332
Spansk	651	467	445	570	526
Tysk	307	231	199	185	198
Samisk mm.	78	65	113	118	106
Tegnspråk	431	303	333	274	263
Andre språk	892	723	704	710	736

Tabell 1. Samordna opptak. Søkere til engelsk og fremmedspråk i årene 2021-2025.

En rekke universiteter og høyskoler tilbyr **andre språk** enn engelsk, fransk, spansk og tysk. Det er like mange søkere som har huket av for ett av disse språkene i Samordna opptak som for fransk, spansk og tysk, ca. 1100. Dette er påfallende med tanke på den sterke posisjonen disse tre språkene har i skolen. Det er åpenbart et behov for å studere andre språk enn de som står på skolens timeplan hos en liten, men ikke ubetydelig del av søkermassen.

Tilbudet er konsentrert ved universitetene i Bergen og Oslo, som begge tilbyr arabisk, italiensk, japansk, kinesisk, klassiske språk og russisk. Klassiske språk tilbys også ved NTNU i Trondheim, og russisk tilbys også i Tromsø. Universitetet i Oslo tilbyr dessuten persisk og tyrkisk. Antall søkere til disse språkene er forholdsvis stabilt: arabisk, persisk og tyrkisk har i underkant av 200 søkere årlig, italiensk har i overkant av 100 søkere, japansk og kinesisk ligger i overkant av 250 søkere og russisk har nå, etter en dipp i 2023, igjen over 100 søkere.

En helt egen kategori språk utgjør finsk, kvensk og samisk samt tegnspråk. Dette er norske språk som er morsmål for noen og andre- eller fremmedspråk for andre. Nord-, lule- og sørsamisk undervises ved lærerutdanningen på Samisk høgskole i Guovdageaidnu, ved UiT i Tromsø, og på Nord universitet i Bodø og Levanger, mens samisk også tilbys som disiplinfag i Guovdageaidnu og Tromsø. Universitetet i Tromsø er alene om å tilby finsk og kvensk. Det er i alt litt over 100 søkere til disse studiene.

Tegnspråk er tett knyttet til tolkeutdanningene ved HVL i Bergen, OsloMet og NTNU. Antall søkere har gått ned (263 i år mot 274 i 2024 og 431 i 2021), men det er likevel påfallende at det er større interesse for tegnspråk enn tysk, til tross for at det er færre studiesteder som har tegnspråk. Vi ser tilsvarende tendens i skolen – det er få videregående skoler som har tegnspråk, men det er forholdsvis mange elever på skolene som tilbyr språket.

Halden, mai 2025

Gerard Doetjes, senterleder